

— pa tercijska arhitektonika hoče drugače, in ugoditi se ji mora. Da je primera med Črtomirom in Prešernom zelo prisiljena, če ne popolnoma nemogoča, tega Žigon ne upošteva: Arhitektonika — ! Presenečujoča asonanca med imeni Čertomir — Prešerin, Droh — Čop, Avrelj — Kastelic ne dokazuje ničesar. Na prvi pogled je jasno, da je to samo lep in zanimiv slučaj.

Vendar ne smemo Žigonu delati krivice. Njega je zapeljala velika, spoštovanja vredna ljubezen do Prešerna. Zapeljala ga je tako daleč, da je pozabil resnice. Do te razlage „Krst“ ga ni privedla le arhitektonika, ampak živa želja, da bi ostala Prešernova podoba velika, neomadeževana in sveta. On neče priznati, da se je Prešeren sramoval svojega „Krst“ in da se je hotel radi njega izgovarjati. Toda tisti stavki v pismu na Čelakovskega: Mein neuestes Produkt (Kerst për Savizi) bitte ich als eine metrische Aufgabe zu beurtheilen, mit deren Lösung der Zweck in Verbindung stand, mir die Gunst der Geistlichen zu erwerben — so popolnoma jasni in vsa velika ljubezen jih ne more izbrisati. Toda to nič ne dé. Kdor bere „Krst“ in misli na te stavke, ni vreden niti „Krst“, niti Prešerna; ta ne bere kot človek, ki je željan umetnosti in lepote, ampak kot literaren historik, ki si je nataknil svoje zgodovinske očali in ne vidi nič drugega kot zgodovino. Kadar zadene človek ob take pomisleke proti „Krstu“, se mu mora zdeti čudno, kako naglo je zamrl pod pritiskom dnevnih vprašanj v kritikih čut za lepoto. Kaj mi mar, zakaj je pisal Prešeren svoje verze? Tu so. Lepi so ali niso lepí. Če so lepí, beri jih in živi od njih, z letnicami, z vzroki in povodi naj si pa belijo glave zgodovinarji. Če niso lepí, ni vredno, da bi razpravljali o njih, in Bog z njimi! Zato ni vprašanje, zakaj je spel Prešeren svoje terčine in stance, ampak kako. In kdor hoče odgovoriti na to vprašanje, si mora trikrat premisliti, ker je Prešeren eden in kritikov milijon.

Marsikatera stran Žigonove razprave se bere kot judovska kabala; drugod je ton, znanstvenosti v kvar, preveč agresiven in samozavesten, jezik pa je jako krepak in izrazit, tako da postaja že trd.

J. K. Podgorjanski je napisal zanimivo zgodovinsko razpravo „Judje na Kranjskem“, Andrej Fekonja „Prve šole pri Hrvatih od XIII. do XIX. veka“, dr. Fran Ilesič „Srbski pisatelj Jovan Rajić in Urban Jarnik“, dr. Janko Šlebinger je objavil „Slovensko bibliografijo za l. 1905.“, P. pl. Radics pa natisnil nekaj „Slovenskih pesnic Cvetkovih.“
Franc Bregar.

O prvinah in spojinah. Osnovni nauki iz kemije, rudninoznanstva in hribinoznanstva. S posebnim ozirom na hranitbo pitomih rastlin spisal Frančišek Štu par, tajniški pristav c. kr. kmetijske družbe Kranjske. 37 podob. Ljubljana 1907. Cena K 1.50. Str. 144. — Pisatelj pravi v predgovoru: „Življenske razmere so se tako zelo izpremenile, da se danes od vsakega stanu mnogo več zahteva, kakor se je nekdaj. Včasih sta bistra glava in veščta ter urna roka popolnoma zadoščali; danes je vrhutega potrebna temeljita izobrazba. Tudi kmetovalec je že sam spoznal, da v sedanjih razmerah nikakor ne more biti kos svoji nalogi, če je samo dober in priden delavec, marveč mora biti tudi misleč in preudaren gospodar. Spoznal je, da njegovo znanje ne zadošča, in zato vedno bolj zahteva pojasnil, da bi pogledal globoče, da ne bo videl le posledic, ampak da spozna tudi vzroke.“ To je napotilo pisatelja, da poda slovenskemu kmetu nauk o prvinah in spojinah. Knjiga je pisana poljudno, kolikor je mogoče pri tej tvarini. Pisatelj se trudi, da kar moči pojasni nauk o kemiji. Knjiga obsega osnovne nauke iz neorganske kemije, popisuje razne rudnine in hribine, ter preide potem na organsko kemijo, iz katere obdeluje nedušičnate in dušičnate spojine. Knjigo toplo priporočamo
D.

ATENE: POGLED NA AKROPOLO S FILIPAPOŠKEGA GRIČA